

De Vliegende Hollander

Van Frank van Pamelen verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos *uitgevers*

De wraak van Vondel

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven
van de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers*
via www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Frank van Pamelén

De Vliegende Hollander

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 3744 4

© 2018 Frank van Pamelen

Omslagontwerp en -illustratie Studio Jan de Boer

Foto auteur © Ruud Pos

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

'Hoor!'

Het geluid blijft hangen tussen de heuvels.

'De echo van de eeuwigheid.'

'Zijn laatste kanonschot, heren. De zon gaat onder.'

'Niet voor altijd.'

Er klinkt een zucht. Zijn tweede. De adembaling gaat traag en zwaar, de tussenpozen groeien. Voelbaar verlaat het leven de kamer.

'Dit afscheid is niet definitief.'

Een voor een kussen ze de hand op zijn buik.

'De lucht uit zijn longen is de machtigste die ooit menselijke klei heeft bezielde. Hij leidt de weg. Wij volgen zijn pad.'

De derde zucht is dieper dan de vorige. De borst valt stil.

'Wij maken hem onsterfelijk.'

DEEL I

Het plein ruikt naar Schelde en schouderkarbonade. Huizinga draait zijn raam dicht en kijkt naar de klok op het dashboard. Halfzes, de avond valt vroeg in Terneuzen. Hij had zuidelijkere etenstijden verwacht, zo vlak bij Vlaanderen.

Hij laat zijn mobiel in zijn binnenzak glijden en stapt uit. De Gille neemt nog steeds niet op. Het verbaast hem nauwelijks. Zelf is hij zijn telefoon ook om de haverklap kwijt. Tot ergernis van zijn dochter. 'Altijd meenemen, pap. Stel je voor dat er iets gebeurt. Dan moet je wel iemand kunnen bellen.' 'Goed, Eline,' zegt hij dan. Om het ding nog geen drie minuten later gedachteloos op de ontbijttafel achter te laten als hij naar de universiteit vertrekt. En wat dan nog? Het is niet alsof het levensbedreigend is om colleges Historische Letterkunde te geven.

Hij heeft Eline een kwartier geleden nog gebeld, vlak voordat hij de Westerscheldetunnel binnenreed. Zogenaamd om haar te vertellen dat hij er bijna was, maar eigenlijk om aan te tonen dat hij zijn toestel niet in Leiden had laten liggen. Ze zei dat ze trots op hem was.

Grijnzend loopt hij langs het straatnaambordje. HUIZINGA-
PLEIN. Vernoemd naar een ver familielid. Van de Friese tak weliswaar, niet de meest vruchtdragende loot aan de stamboom, maar kennelijk wel gezond genoeg om een burgemeester voort

te brengen. Niets weerhoudt hem ervan zijn achterachteroudoom te eren door op diens eigen plein te parkeren. Gratis.

Om de hoek neemt de wind onmiddellijk toe. Berken zwaaien naar langsrijdende auto's, touwen doen verwoede pogingen zich los te klapperen van vlaggenmasten, de zeedijk lijkt mee te bewegen met de jagende wolken. Pasen belooft een lang waaiweekend te worden. Weer eens wat anders dan thuis met Bach en boeken.

Eergisteren kwam de mail van zijn Vlaamse collega binnen. Of hij vanaf donderdag iets te doen had. Nico de Gille wilde dringend een project met hem doornemen. *De kop moet eraf*, Olivier, schreef hij, *en het eind is zoek*. Kortom, hij zat vast en had hulp nodig. Een verrassend verzoek, en niet alleen vanwege het lastminutekarakter. Ze kenden elkaar eigenlijk alleen van congressen. Of preciezer: van de bar na afloop van die congressen. 'Nico de Gille,' las hij zo'n zestien jaar geleden hardop voor van een badge. 'Rijmt op kamille.' 'De Zjiel,' corrigeerde Nico. 'Rijmt op Kamiel.' Waarna ze gezamenlijk besloten Olivier tot diep in de nacht te laten rijmen op Belgisch bier. Sindsdien vieren ze een paar keer per jaar hun fascinatie voor taalcuriosa. Isoogrammen, anagrammen, palindromen. Spielerei voor specialisten. Tijdens hun meest recente ontmoeting introduceerde Nico het fenomeen van de overtreffendste trap. Bol-boller-bolstbolster, hip-hipper-hipst-hipster. En dat dan tot in de kleine uurtjes, met een Duvel binnen handbereik. Huizinga hoopt dat dit project minstens zo prettig is.

Het trottoir loopt licht omhoog, langs de Seamen's Club, in de richting van het Scheldetheater. Over een paar honderd meter, om de hoek van een oud postkantoor, is het hotel waar ze hebben afgesproken. Tollenique. Een iets te chique naam, waarschijnlijk, afgaand op de bouwvalligheid van de buurt. Daar trapt hij niet in. *Andouillettes* bestaan ook maar gewoon uit varkensdarmen. Er rijden trouwens veel Franse nummerborden

over de boulevard, valt hem op, maar ook dat heeft met grandeur weinig van doen. Waar zeehaven, daar drugs. Hier is het elke donderdag Witte Donderdag.

Twee sirenes loeien met hoge snelheid dichterbij, gaan de bocht om en lijken om de hoek tot stilstand te komen. Is dat bij het hotel? Huizinga versnelt zijn pas. Een ambulance draait de Scheldeboulevard op. Een overdosis, misschien? De omgeving is afgezet, een agente houdt het verkeer tegen. Een van de politiewagens blokkeert de ingang van Tollenique. Zwaailichten rollen over witgepleisterde muren.

‘U mag hier niet langs, meneer.’

‘Ik heb met een collega afgesproken. In het hotel.’

‘Het spijt me. Achteruit.’

Op dat moment verschijnt een donkerharige man in de deuropening, hoofd gebogen, handen op zijn rug. Twee gewapende politiemannen duwen hem naar de auto, schreeuwen een paar bevelen en zetten hem op de achterbank. Huizinga voelt een hand op zijn schouder.

‘Heeft u me niet verstaan? Ik zei: achteruit!’

‘En ik zei: ik heb een afspraak.’

‘U mag daar niet naar binnen.’

‘Misschien wil professor De Gille wel naar buiten komen.’

De agente kijkt hem aan. ‘De Gille, zegt u?’

Huizinga knikt. Hij ziet de politiewagen weggrijden. Het postkantoor wordt weerspiegeld in de autoruiten.

‘Ik vrees dat dat niet zal gaan, meneer.’

‘Want?’

‘De heer De Gille is zojuist overleden.’

Teletekst zuigt, zouden zijn studenten zeggen. Het anglicisme slingert slordig rond op de bedompte rommelzolder onder zijn schedeldak. Hij kan zich amper voor de geest halen wie hem naar het politiebureau heeft gereden. Zijn hoofd is te verdoofd om te denken. Johan Cruijff overleden, leest hij. Zie pagina 101 tot en met 106. Achtergronden bij het nieuws, een overzicht van zijn carrière, reacties van wereldleiders, allemaal vanwege een man op leeftijd die ooit aardig tegen een opgepompte varkensblaas kon trappen. Geen dode literatuurwetenschapper te bekennen. Morgen misschien, in een regionaal dagblad, op pagina 17. Een krant die heel wat mensen gaan bewaren voor later, dat dan weer wel. Elk nadeel heb z'n voordeel.

‘Dus hij heeft geen familie?’ De inspecteur overhandigt hem een glas water. Hij heeft zich zojuist voorgesteld als Jo Hamelink, en zo ziet hij er ook uit: grijs, rond de zestig en zijn carrière afbouwend op kantoor. Huizinga probeert een slok te nemen. Het water trilt bijna over de rand. Nico is er niet meer. Gestoken met een scherp voorwerp, heeft hij begrepen. En vrijwel onmiddellijk overleden. Het besef heeft moeite in te dalen.

‘Voor zover ik weet niet. Enig kind, volgens mij.’ Anders bouw je niet zo’n relatie op met boeken, denkt hij erbij.

‘Ook niet getrouwd?’

‘Alleen met zijn werk, zoals dat heet. Hij leefde voor de literatuur.’

‘Voor zover u weet.’

Huizinga wil reageren, maar houdt zijn lippen op elkaar. De inspecteur heeft gelijk. Ze spraken nooit over privé zaken, Nico en hij. Daar had geen van beiden behoefte aan. Zijn collega wist dat hij gescheiden was, en dat zijn dochter na haar ontslag weer bij hem in huis was komen wonen, maar verder dan in achteloze terzijdes was dat nooit ter sprake gekomen. En ook Nico was niet iemand die graag de persoonlijke diepte in dook. Over boeken praatte hij. Over schrijvers. Over taal en stijlfiguren. Daar wist hij alles van. Wist. Verleden tijd. Absurd. Huizinga sluit zijn ogen en ziet het gezicht van de verdachte. De man die Nico de Gille zou hebben doodgestoken. Dóódgestoken. Te onwerkelijk voor woorden.

‘En u? Wat brengt u hier?’

De professor zucht en haalt zijn schouders op. Zelfs dat weet hij niet. Nico heeft hem niets over het project verteld. Terneuzen leek een logische plek: in Nederland, om hem tegemoet te komen, maar wel binnen busafstand van de Universiteit Gent. Zijn collega was niet zo avontuurlijk ingesteld.

‘Had u de indruk dat hij bedreigd werd?’

‘Ik zou niet weten waarom.’

‘Of dat hij in gevaar was?’

‘Geen enkele aanleiding.’

‘Er was geen persoon of organisatie waarmee hij...’

‘Luister, meneer Hamelink. Ik weet niet waar u naartoe wilt, maar professor De Gille was een uiterst aimabel mens. Rustig. Belezen. Beleefd. Geliefd bij collega’s. Ik kan me niet voorstellen dat hij ook maar één vijand had. Hij moet voor iemand anders zijn aangezien. Dat hoor je wel vaker, toch? De verkeerde man op de verkeerde plaats.’

‘Dat hoor ik wel vaker, ja.’

‘En wat bedoelt u daarmee?’

‘Precies wat ik zeg, professor.’ Hamelink loopt naar het raam en kijkt naar buiten. Rode daken vangen een lage zon, wolken glijden diagonaal over de oude binnenstad. De wind maakt zich op om te gaan liggen. ‘Schijn wil nog weleens bedriegen. Soms is de man verkeerd, maar meestal is de man fout. Begrijpt u waar ik heen wil?’

‘Zeker en vast.’

Verrast kijkt Huizinga om. In de deuropening haalt een jonge vrouw de tas van haar schouder. Ze herschikt haar ketting, glimlacht zakelijk en steekt haar hand uit.

‘Kristel Marchand.’

‘Olivier Huizinga, aangenaam.’

‘En u moet de heer Hamelink zijn.’ Haar kort gekapte hoofd wendt zich tot de inspecteur. ‘Alles onder controle?’

De s is zacht, de r trilt achter in de keel. Oost-Vlaams, schat Huizinga. En tweede helft twintig, net iets ouder dan Eline. De leeftijd is vaak lastiger te bepalen dan de herkomst, vindt hij.

‘Min of meer,’ antwoordt Hamelink. ‘Goed dat u er zo snel bent. Kon u het een beetje vinden?’

‘Anders was ik hier niet, toch?’

De glimlach houdt koers, de smalltalk is overboord. Mooi, denkt Huizinga. Hoe sneller ter zake, hoe beter.

De inspecteur heeft de hint begrepen. ‘Mevrouw Marchand,’ legt hij uit, ‘is van de Vlaamse recherche. Zij is gestuurd om ons te ondersteunen.’

‘Waarom?’

‘Standaardprocedure, professor,’ neemt Marchand het over. Haar collier beweegt mee met haar bewegingen. Imitatiediamant, vermoedelijk. Ze zet haar tas op het bureau. ‘Het is toch professor? Uit Leiden, nietwaar?’

Huizinga knikt.

‘Misdad houdt niet op bij de grens, professor. Als hier een

moord wordt gepleegd, en er is een Belg bij betrokken, dan checken wij zijn criminele achtergronden.'

'Nico de Gille een crimineel? Is dat een grap?'

'Ziet u mij lachen?'

De professor zwijgt. Ze bedoelt het niet zo. Ze kan het niet zo bedoelen. Natuurlijk is Nico geen misdadiger. Ze mogen gewoon niets uitsluiten. Standaardprocedure. Hij ziet hoe ze haar jasje rechtekt. Haar kleding is beduidend minder uitbundig dan die van zijn dochter. Logisch, natuurlijk: een grafisch vormgeefster is meer haar eigen uithangbord dan een rechercheur.

'Dus er is een man gearresteerd,' gaat ze verder. 'Is er al meer over hem bekend?'

'Weinig,' zegt de inspecteur. 'Een vijftenzestig, begin twintig, Aziatisch uiterlijk.'

'Dat verbaast me niets.'

'Want?'

'Ik zit pas kort bij de recherche, meneer Hamelink, en ik ben nu voor het eerst in Terneuzen, maar de faam van deze havenstad is mij bekend. Drugs, edelstenen, alles wat in een lijf verdwijnt of uit een mijn wordt opgediept, komt hier via Aziatische smokkelaars op de markt. Gele handen, gouden handel. Zo gaat dat in de Scheldedelta.' Ze kijkt Huizinga aan. 'En tot ver boven de Hollandse rivieren.'

'Wat is dat voor een insinuatie?'

'Ik insinueer niets,' zegt Marchand grijnzend. 'Maar ik ben ook niet naïef. Waar is die brief?'

'Welke brief?'

'De brief die naast het lichaam is aangetroffen.'

'Die ligt hier.' De inspecteur trekt zijn bureaula open, haalt er een envelop uit en legt die naast de tas van zijn Vlaamse collega. Er is een post-it aan vastgeplakt.

Voor Olivier
X, Co de Gilster

Huizinga slikt. Nico heeft iets voor hem achtergelaten.

‘Doet dit bij u een bel rinkelen?’

De professor houdt zijn hand voor zijn mond en knikt. Het handschrift zegt hem niets. De achternaam wel. De Gille-Giller-Gilst-Gilster. De overtreffendste trap. Dit is door Nico geschreven. Onmiskenbaar. ‘Wat zit erin?’ vraagt hij hees.

‘Een handgeschreven notitie,’ zegt Hamelink.

‘Van professor De Gille?’

‘Dat lijkt me niet.’

Voorzichtig trekt de inspecteur een vergeeld stuk papier tevoorschijn. Huizinga ziet de zwarte krulletters. Een antiek handschrift. Tweede helft negentiende eeuw. Misschien wel ouder. En in het Engels.

I swore by the fragment of the Holy Cross, preserved in that relic now hanging round your neck, that I would gain my point in defiance of storm and seas, of lightning, of heaven, or of hell, even if I should beat about until the Day of Judgment.

De kleine tijger snuffelt aan de camera, draait zich om en loopt verder. Zes weken jong is hij. Hartslag, eetpatroon, slaap-waakritme, alles van het welpje wordt in de gaten gehouden, vierentwintig uur per dag, alle dagen van de week. Hij doet het uitstekend.

Katz legt de telefoon neer, trekt zijn handschoenen strak en gebaart naar de bar. Onmiddellijk gaat het juiste merk van de plank. Ze kennen hem, hij kent hen. De gouden flessen staan zij aan zij voor felverlicht matglas, als soldaten in slagorde tegen een ondergaande zon. De discipline in dit land staat hem aan: een perfecte blend van werklust en dienstbaarheid. Beijing bevalt hem beter dan Bangkok. Toen hij daar vijf jaar geleden vertrok, had hij geen vastomlijnd plan. Of het moest zijn: stoppen met zwerven. Vastgoed in Thailand, effecten in Brazilië, industriële farmaceutica in Hongkong, het leven was lucratief maar vluchtig. Het was reizen zonder rust. Inmiddels is het roer om. Nog even en hij heeft zijn doel bereikt.

Zacht zoemt de airco langs de houten balken. Tussen rode lampionnen golft de geur van gestoomde gow gee: garnalen, hoisinsaus, sesam. En bamboe natuurlijk, voer voor een lang leven. Ze geloven hier alles. Rode lampionnen stemmen geesten gunstig, vuurwerk jaagt ze weer weg. Draken brengen geluk, be-

halve als ze met z'n vieren zijn. En overal zijn er die eeuwige leeuwen: voor de meeste Chinezen beschermt porselein beter dan de politie. En dat voor een beschaving die ooit millennia voorlag op de rest van de wereld. Dat is veranderd: in het Westen is religie in rap tempo aan het moderniseren, hier begon vorige maand het jaar van de aap.

'Samuel Katz.'

Een rijzige man loopt hem tegemoet.

'Dokter Nolan. Goed je weer te zien.'

'In de Mai Bar, *of all places*.' De man geeft hem een vermoede hand. 'Sinds wanneer draag jij handschoenen?'

'Hygiëne. Dat moet jou toch aanspreken, als arts.'

'Vergeefse moeite, Katz. Net als die ridicule mondkapjes overal. Bacteriën lachen ons in ons gezicht uit.' Zuchtend kijkt hij om zich heen. 'Hier ben ik lang niet geweest.'

'Je werkt te hard, Mike. Het is al ruim na middernacht. Je komt nu pas van de ziekenboeg?'

'Schei toch uit met je ziekenboeg. Het Centrum voor Biomedische Technologie is een gerenommeerd instituut. Baanbrekend, al jaren.'

'Weet ik. Whisky?'

'Doe maar thee.'

'Dat vreesde ik al.'

Katz gebaart, de barman knikt. De dokter hangt zijn jas over een stoel en gaat zitten. Michael Nolan. Of *Yingguorén*, zoals hij hier genoemd wordt. *De Engelsman*. Een schijnbaar onzinnige bijnaam – het stikt hier van de Britten – maar iedereen weet wie ermee bedoeld wordt. Een geniale arts is hij. De Chinezen leggen hem geen strobreed in de weg. Sterker nog: de partijleiders rollen hun roodste loper voor hem uit. Een Engelsman die hersenen heeft, dienstbaar is en Chinese thee drinkt, dat is een zeldzaamheid om zuinig op te zijn.

'Het gaat goed met je onderzoek, hoor ik.'

‘Van wie hoor je dat?’

‘Bronnen.’

‘Ik hoop het nog even geheim te houden.’

‘In Beijing? *You buy a bag of peanuts in this town, you get a song written about you.*’

‘Ik mag er nog niets over zeggen, Sam. Dat lijkt me duidelijk. Over een week of drie hoor je meer.’

‘Spectaculair?’

‘Meer dan. Baanbrekend, zei ik toch?’

De ober meldt zich. Zwijgend zet hij een theepot op tafel. En het bijbehorende kopje: wit met gekleurde draken. Geluksbren-
gers.

‘Jammer,’ zegt Katz. ‘Als je thee in het juiste glas schenkt, is het niet te onderscheiden van whisky.’

‘Wat drink jij?’

‘Benriach.’

‘Waarom?’

Katz houdt het glas tegen het licht. ‘Turf.’ Hij ruikt en neemt een slok. ‘Aards. Eigen bodem. Thuis.’

‘Israël en veengrond?’

Glimlachend neemt hij een nip. Zijn werkelijke wortels zijn hier onbekend, iets wat hem uitstekend bevalt. Geboren in Amsterdam is hij, als zoon van een Joodse lederfabrikant, op zijn achttiende naar het moederland verhuisd om te studeren. En al heeft hij sindsdien op bijna alle continenten gewoond, voor het grootste deel van de buitenwereld staat hij bekend als ‘die jongen uit Jeruzalem’. Wat prima is. Hij zou niet anders willen. ‘Misschien is het ook wel gewoon de naam. Ik heb heel wat Schotse whisky’s geprobeerd, maar Benriach klinkt verreweg het meest Hebreeuws.’

Nolan glimlacht, schenkt zijn kop vol en blaast de damp weg. ‘En jij? Je was bezig met een project.’

‘Daar mag ik niets over zeggen, Mike. Dat lijkt me duidelijk.’

De dokter zet de thee aan zijn mond. Onbegrijpelijk, vindt Katz, dat er mensen zijn die zonder enige vorm van dwang een bitter extract van gedroogde bladeren durven drinken. Waarvan de smaak ook nog eens alleen bij hoge temperatuur vrijkomt. Hete vloeistoffen zijn de hel.

‘Ook ik hoop binnen een paar weken de eerste resultaten te zien.’

‘Dus we gaan gelijk op.’

‘Zo zou je het kunnen zeggen.’

‘Hier in Beijing?’

‘Ongeveer tweehonderd mijl noordelijker.’

‘Leeft daar iets, dan?’

‘Je zult versteld staan. Gaat het?’

Katz ziet hoe Nolans gelaat verstrakt.

‘Sorry, maar ik voel me...’ De dokter wrijft over zijn gezicht.

‘Michael?’

Nolan opent zijn mond, maar het geluid stopt in zijn keel. Dan draaien zijn ogen weg. Met een klap valt hij voorover, handen opzij, het hoofd op tafel.

Katz heeft net op tijd het theekopje weggetrokken. Hij kijkt naar de gekleurde draak en grijnst. Het geluk wordt selectief gebracht vandaag. Voorzichtig pakt hij het kopje op, doet het in een plastic hoes en laat het in de zak van zijn pak glijden. ‘Tot nu toe gingen we gelijk op, Yingguorén. Vanaf hier neem ik een voorsprong.’